

Вилхелм Хауф
Халифът щърк

I

Един хубав следобед багдадският халиф Хасид си седял удобно на дивана. Денят бил горещ, той тъкмо бил станал от краткия си следобеден сън и видът му бил напълно свеж. Пушел дълго наргиле от розово дърво, посрббвал си от кафето, което му сипвал един роб, и както всеки път, когато му се услаждало, доволно си поглаждал мустаците. Накратко, по всичко личало, че халифът се чувствал наистина добре. По това време с него можело да се разговаря много спокойно, защото бил благ и общителен. По тази причина великият везир Мансор го навещавал всеки ден именно в този час.

Както винаги той се появил и този следобед, но противно на навика му изглеждал много замислен. Халифът извадил наргилето за малко от устата си и попитал:

– Защо е угрижено лицето ти, велики везире?

Великият везир кръстосал ръце пред гърдите си, поклонил се на господаря си и отвърнал:

– Господарю, не знам дали лицето ми е угрижено, но долу пред палата един търговец е извадил хубава стока и се ядосвам, че нямам повече излишни пари.

Халифът, който отдавна имал желание да достави радост на великия везир, изпратил черния си роб да доведе уличния търговец. Скоро слугата се върнал заедно с него. Търговецът бил нисък, закръглен мъж, лицето му било възмургаво, а дрехите му опърпани. Носел сандък с какви ли не стоки: перли и гривни, богато украсени пистолети, бокали и гребени. Халифът и везирът разгледали всичко и накрая халифът избрал за себе си и за Мансор по един хубав пистолет, а за жената на везира купил гребен. Когато вехтошарят понечил да затвори сандъка, халифът зърнал малко чекмедже и попитал дали и там няма някаква стока. Уличният търговец дръпнал чекмеджето и отвътре се показала кутийка с черен пращец и свитък с непознати знаци, които нито халифът, нито везирът могли да разчетат.

– Тези две неща са ми от един търговец, който ги намерил на една улица в Мека – рекъл търговецът. – Не зная какви са, ще ви ги дам почти без пари, на мен не са ми притрябвали.

Халифът, който обичал да събира в библиотеката си стари

ръкописи, макар и да не умеел да ги чете, купил свитъка и кутийката, освободил търговеца, но му се приискало да разбере, какво пише в свитъка и запитал везира дали не познава някого, който може да го разчете.

– Милостиви господарю и повелителю – отвърнал той, – до голямата джамия живее човек, който се нарича Селим Учения, той знае всички езици. Нареди да го доведат! Може би той ще може да разгадае тези странни знаци.

Скоро довели Селим Учения.

– Селим – обърнал се към него халифът, – казват, че си много учен. Я виж дали ще можеш да разчетеш това? Ако можеш, ще получиш от мен нова празнична дреха, ако не успееш, ще получиш дванайсет удара по лицето и двайсет и пет по нозете, защото напразно са те наричали Селим Учения.

– Да бъде волята ти, господарю!

Той дълго разглеждал свитъка, накрая извикал:

– Ако това не е латински, нека ме обесят!

– Кажки какво пише там, щом е на латински! – заповядал халифът.

Селим започнал да превежда:

– Човече, който откриеш този надпис, слави Аллах за милостта му! Който смръкне от прашеца в тази кутийка и рече: „Мутабор“, може да се превърне в каквото животно пожелае и да разбира езика на животните. Ако иска отново да си възвърне човешкия образ, да се поклони три пъти на изток и да изрече същата дума. Но пази се, докато си преобразен, да не се разсмееш! Инак вълшебната дума ще изчезне от паметта ти и ще си останеш животно.

Когато Селим Учения свършил с четенето, халифът бил извънредно доволен. Накарал го да се закълне, че никому няма да разкрие тайната, подарил му хубава дреха и го освободил. А на великия везир рекъл:

– На това казвам добри покупки, Мансор! Как се радвам, че ще мога да стана животно! Утре рано сутринта ще дойдеш при мен! Ще излезем заедно извън града, ще смръкнем малко от прашеца в кутийката и ще подслушваме какво си говорят животните във въздуха и водата, в гората и полето!

II

На другата сутрин халифът едва бил приключил със закуската и тоалета си, когато великият везир се явил при него, за да го съпроводи на разходката, както му било казано. Халифът мушнал кутийката с вълшебния пращец в пояса си и, като наредил на свитата си да се отстрани, двамата с великия везир излезли от двореца. Първо се разходили из просторните градини на халифа, но напразно се озъртали за някое животно, на което да изпробват вълшебството. Накрая везирът предложил да отидат до едно блато, където бил виждал много животни и по-точно щъркели. Те винаги привличали вниманието му с важния си вид и тракането на клюновете си.

Халифът одобрил предложението на везира и двамата се отправили към блатото. Когато пристигнали, видели един щъркел да се разхожда важно нагоре-надолу и да търси жаби, като от време на време потраквал с клюна си. Точно в този момент забелязали друг щъркел да се насочва към него.

– Кълна се в мустаците си, милостиви господарю – рекъл великият везир, – че тези двама дългокраковци ще се разговорят. Какво ще кажеш да се превърнем в щъркели?

– Добре го каза! – отвърнал халифът. – Но нека първо да си припомним как трябваше да си възвърнем предишния образ. Да, така! Три пъти се покланяш на изток и казваш „Мутабор“ и – аз отново съм халиф, а ти везир. Но за Бога, само не бива да се смеем, иначе сме загубени!

Докато халифът говорел, видял другия щъркел да прелита над главите им и бавно да се спуска на земята. Бързо извадил кутийката от пояса си, смръкнал голяма щипка, подал и на великия везир и двамата извикали: „Мутабор!“

Тогава краката им се източили, станали тънки и червени, хубавите жълти пантофи на халифа и неговия придружител се превърнали в безформени щъркелови ходила, ръцете им станали криле, вратовете изсочили от плещите и станали един лакът дълги, мустаците изчезнали, а телата им се покрили с мека перушина.

– Имате хубав клюн, господин везир – заговорил халифът, след като силно се изумил от вида на везира. – Кълна се в Пророка, че не съм

виждал подобно нещо.

– Покорно благодаря – отвърнал великият везир, като се поклонил, – но ако ми позволите да кажа, като щъркел ваше височество изглежда дори по-добре, отколкото като халиф. Но елате, ако желаете да подслушваме нашите другари и да видим дали наистина разбираме езика на щъркелите.

В това време вторият щъркел вече бил кацнал. Почистил с клон краката си, пооправил си перушината и се отправил към другаря си. Новопоявилите се щъркели забързали да се приближат до тях и с изненада дочули следния разговор:

– Добро утро, госпожа Дългокракова, толкова рано, а вече сте на ливадата?

– Много благодаря, госпожа Тракниклюнова! Правех си само лека закуска. Дали ви се хапва четвъртинка гушер или жабешко бутче?

– Покорно благодаря, но днес нямам никакъв апетит. Дойдох на ливадата за нещо съвсем различно. Днес трябва да танцувам пред гостите на баща ми и затова искам малко да се поупражня тук на спокойствие.

И младата женска започнала да прави чудновати движения по ливадата. Халифът и Мансор я наблюдавали слисани, но когато застанала в артистична поза на един крак и замахала грациозно с криле, двамата не могли повече да се стърпят и избухнали в неудържим смях, от който се свързели след доста време. Халифът се опомнил пръв.

– Ама че забавно, не може да се купи с пари. Жалко че глупавите животни се подплашиха от смеха ни, иначе сигурно щяха и да запеят!

Но в този момент великият везир се сетил, че смехът бил забранен по време на преобразяването и споделил опасенията си с халифа:

– Пусто да опустее дано! Тая шега ще ми излезе скъпо, ако остана щъркел! Спомни си тъпата дума, аз не мога да си я припомня – завайкал се халифът.

– Трябва да се поклоним три пъти на изток и да кажем: „Му-, Му-, Му...“

Обърнали се на изток и се поклонили толкова ниско, че клоновете им за малко не докоснали земята. Но, о, проклятие! Били забравили вълшебната дума и колкото и да се кланял халифът, колкото и усърдно да повтарял везирът му „Му – Му“ – думата не им идвала на ум и бедният Хасид и везирът му си останали щъркели.

III

Омагьосаните всезнайковци тъжно кръстосвали полетата. Не знаели какво да сторят в бедата си. Не могли да излязат от щъркеловата си кожа, в града също не могли да се върнат и да признаят кои са, защото кой би повярвал на един щъркел, че е халиф? А дори и да повярва някой, биха ли приели жителите на Багдад един щъркел да им бъде халиф?

Дни наред обикаляли околността и се хранили оскъдно с полски плодове, които не могли лесно да налапват заради дългите си клюнове. Гущери и жаби не им се ядели, защото се опасявали да не си повредят стомасите с подобни лакомства. Единственото им удоволствие в това незавидно положение било, че могли да летят и често прелитали над покривите на Багдад, за да видят какво става в града.

В началото им направило впечатление, че жителите на града са много неспокойни и тъжни. Но към четвъртия ден след омагьосването си, като стигнали до палата на халифа, видели, че долу по улиците се ниже пишно шествие. Тъпани и зурни ехтели и мъж с алена мантия, извезана със сърма, яздел украсен кон, а нагиздените му слуги го били наобиколили. Половин Багдад вървял подире му и всички викали:

– Да живее Мицра, владетелят на Багдад!

Тогава двата щъркела от покрива на палата се спогледали и халифът Хасид казал:

– Досещаш ли се сега защо съм омагьосан, велики везире? Този Мицра е синът на смъртния ми враг, който в злощастен за мен час се закле да ми отмъсти, но аз още не губя надежда. Ела с мен, верни друже, с когото делия неволята си! Да отидем на гроба на Пророка, може на това свещено място да се разтури магията.

Дигнали се от покрива на палата и литнали към Медина.

Но летенето не било толкова лесно, защото двата щърка не били много опитни.

– О, господарю – заохкал след няколко часа великият везир, – с ваше позволение няма да мога да издържа дълго. Вие летите много бързо! Освен това вече се стъмни и ще бъде добре да си потърсим подслон за през нощта.

Хасид се вслушал в молбата на подчинения си и като съзрял в долчинката една развалина, в която, както изглеждало, можело до се

приютят, литнали натам. Мястото, на което се установили за през нощта, някога било палат. Красиви колони се подавали изпод развалините, множество покои свидетелствали за отминалия разкош на дома. Хасид и придружителят му тръгнали из тунелите да си потърсят сухо местенце. Изведнъж щъркелът Мансор се спрял.

– Господарю и повелителю мой – зашепнал той, – колкото и да не е за вярване, че един велик везир, а камо ли щъркел, може да се бои от духове, аз трябва да призная, че се чувствам много особено, защото съвсем ясно чух наблизно някой да въздиша и да стене.

Халифът се спрял и също дочул тих плач, който, както му се сторило, идвал от човек. Забързал нетърпеливо към мястото, откъдето долитали жалните звуци, но везирът го задържал с клона си за крилото и му се примомил да не сепуска в нови неизвестни опасности. Но напразно! Халифът, под чиято щъркова перушина туптяло смело сърце, се отскубнал, загубвайки няколко пера, и се забързал към един тъмен тунел. Скоро стигнал до врата, която била само притворена и иззад която се чували отчетливи въздишки и стенания. Бутнал я с клон и изненадан се спрял на прага. В разрушената стая, през чийто решетъчен прозорец прониквала оскъдна светлина, видял на пода голяма кукумявка. Едри сълзи се ронели от големите ѝ кръгли очи, а от кривата ѝ човка излизали трогателни жални звуци. Но като съзряла халифа и везира му, кукумявката надала силен радостен вик. С крило, покрито с кафяви пера, избърсала с финес сълзите си и за голяма изненада на двамата казала на чист арабски:

– Добре дошли, щъркели! Вие сте добър знак за спасението ми, защото ми беше предсказано, че щъркели ще ми донесат голям късмет!

Когато халифът се съвзел от голямата си почуда, наклонил дългата си шия в поклон, заел изящна поза с дългите си крака и рекъл:

– Кукумявке, от думите ти мога да съдя, че в твоё лице виждам другарка по неволя. Но уви! Надеждата ти, че ще намериш спасението си чрез нас, е напразна. Ще разбереш нашето отчаяние, едва когато чуеш историята ни.

Кукумявката го помолила да ѝ я разкаже и халифът заразправял патилата си, които ние познаваме.

IV

Когато халифът свършил с разказа си, кукумявката му благодарила и рекла:

– Изслушай и моята история, за да разбереш, че аз съм не по-малко нещастна от теб. Баща ми е цар на Индия, а аз, неговата единствена нещастна дъщеря, се наричам Луса. Същият вълшебник Кашнур, който ви е омагьосал, направи и мен нещастна. Един ден дойде при баща ми, за да поиска ръката ми за сина си Мицра. Баща ми, който обаче има буен нрав, нареди да го изхвърлят по стълбите. Но този жалък човек успя преобразен да се добере до мен веднъж, когато бях отишла в градината да се поосвежа с напитки. Преоблечен като роб, ми поднесе питие, което ме обезобрази така отвратително. Припаднах от ужас и той ме пренесе тук и ми кресна с ужасния си глас:

– Тук ще останеш до края на дните си – грозна, презряна дори от животните, освен ако някой не пожелае да те вземе за жена дори в този ужасен вид. С това си откъсвам на теб и твоя горд баща!

Оттогава изминаха много месеци. Самотна и тъжна живея сред тези отломки, презряна от света, страшилище дори за животните; красотата на природата е недостъпна за мен, защото през деня съм сляпа и едва когато луната излее бледата си светлина над тези зидове, премрежващата пелена пада от очите ми.

Кукумявката свършила и отново избърсала очите си с крило, защото разказът за страданията ѝ я бил разчувствал.

Докато слушал принцесата, халифът изпаднал в дълбок размисъл:

– Ако не се заблуждавам, между нашите беди има тайна връзка, но как да разкрия тази загадка?

Кукумявката му отвърнала:

– О, господарю, и аз мисля така, защото още като малка една мъдра жена ми предсказа, че щъркел ще ми донесе голямо щастие и ми се струва, че зная как ще можем да се спасим.

Халифът бил много учуден и я попитал какво има предвид.

– Вълшебникът, който е причина за нещастieto и на двама ни – рекла тя, – идва веднъж месечно сред тези развалини. Недалеч от тази стая има една зала. Там той има обичая да събира много свои приятели да пируват. Аз често пъти съм ги подслушвала. Като се видят, си

разказват за злините, които са сторили. Може този път да спомене думата, която сте забравили.

– О, скъпа принцесо – възкликнал халифът, – кажи кога ще дойде пак и къде е тази зала?

Кукумявката замълчала за момент и после рекла:

– Да не ви се стори невъзпитано, но мога да изпълня желанието ви само при едно условие.

– Казвай, казвай! – викнал Хасид. – Нарещдай, съгласен съм на всяко условие.

– Условието ми е и аз да се освободя заедно с теб, а това е възможно само ако някой поиска ръката ми.

Щъркелите били поразени от предложението и халифът махнал с крило на везира да излязат за малко навън.

– Велики везире – заговорил още от вратата халифът, – сделката не е добра, но защо пък да не приемете?

– Така ли? – отвърнал другият. – Че като се върна въщи, жена ми да ми избодне очите? Освен това съм стар човек, а вие сте млад, неженен и на вас повече приляга да поискате ръката на млада хубава принцеса.

– В това е въпросът – въздъхнал халифът и тъжно увесил криле, – кой знае дали е млада и хубава? На това му се вика да купуваш слепешката!

Дълго време обсъждали двамата, но накрая, когато халифът видял, че везирът по-скоро ще остане щъркел, отколкото да се ожени за кукумявката, решил сам да приеме условието. Кукумявката се зарадвала извънредно много и им признала, че са дошли в най-подходящото време, защото по всяка вероятност магьосниците щели да се събират същата нощ.

Тя напуснала стаята заедно с щъркелите и ги повела към залата. Дълго вървели тримата през един мрачен тунел, докато най-накрая откъм една полусрутена стена към тях се процедил светъл лъч. Когато пристигнали там, кукумявката ги посъветвала да пазят тишина. През пролуката, до която били застанали, се виждала огромна зала. От всичките ѝ страни имало чудни колони, а отвътре била украсена богато. Многобройни цветни лампи замествали дневната светлина. По средата на залата имало кръгла маса, отрупана с какви ли не отбрани ястия. Около масата се виел диван, на който седели осем мъже. В един от тях щъркелите познали уличния търговец, който им бил продал вълшебния прашец. Този, който седял до него, го подканил да разкаже за последните си дела. Между другото той разправял и историята за халифа и

неговия везир.

- Каква дума им каза? – попитал го накрая друг магьосник.
- Доста трудна латинска дума: „мутабор“.

V

Когато притаените до пролуката в стената щъркели чули това, не можели да си намерят място от радост. С дългите си крака те така бързо се втурнали към портата, че кукумявката едва смогвала да ги следва. Там халифът ѝ заговорил развълнувано:

– Спасителко на моя живот и на живота на приятеля ми, в знак на вечна благодарност за стореното за нас приеми предложението ми да се омъжиш за мен!

После се обърнал на изток. Три пъти навели щъркелите дългите си шици към слънцето, което тъкмо се показвало иззад планината.

– Мутабор! – извикали те и в миг се преобразили. От преголямата радост, че отново са дарени с човешки образ, господарят и подчиненият му се прегърнали и започнали да се смеят и да плачат едновременно. Но колко голяма била почудата им, когато се озърнали наоколо. Пред тях стояла красива девойка, окичена с чудни накити. Смейки се, тя подала ръка на халифа.

– Не можеш ли да познаеш приятелката ви, кукумявката? – попитала тя.

Това била тя. Халифът бил така пленен от красотата и чара ѝ, че извикал: „Най-голямото щастие било да станеш щъркел!“

Тримата се отправили заедно към Багдад. В дрехите си халифът открил не само кутийката с вълшебния прашец, но и кесията си. В най-близкото село той накупил всичко необходимо за из път и те скоро стигнали до портите на Багдад. Там обаче пристигането на халифа предизвикало голямо удивление. Тъй като на хората било разгласено, че е мъртъв, радостта им от срещата с обичния господар била голяма и толкова по-силно се разгоряла омразата им към Мицра. Спуснали се към палата и пленили стария магьосник и сина му. Халифът изпратил стареца в стаята, която принцесата обитавала, докато била кукумявка и заповядал да бъде обесен там. На сина обаче, който не разбирал нищо от магиите на баща си, казал да избира дали да умре или да смръкне от прашеца. Когато той се спрял на второто, халифът му поднесъл кутийката. Една щипка от прашеца и вълшебната дума го превърнали в щъркел. Халифът наредил да го затворят в железен кафез, който да поставят в градината му.

Дълго и щастливо живял халифът Хасид с жена си, принцесата.

Най-приятните му часове били следобед, когато го навестявал великият везир. Тогава често си говорели за приключението си като щъркели, а когато халифът бивал особено благоразположен, благоволявал да показва как е изглеждал великият везир като щъркел. Тогава се разхождал с изпружени крака и сериозна физиономия из стаята напред-назад, правел се, че трака с клон, махал с ръце като с криле и показвал как той напразно се кланял на изток и подвиквал: „Му-Му“. Това представление всеки път доставяло голяма радост на госпожа халифката и нейните деца. Но когато халифът попрекалявал с тракането и поклоните, везирът през смях го заплашвал, че ще издаде на халифката какво са си говорили тогава, пред вратите на принцесата кукумявка.

Когато Селим Барух разказал историята си, търговците били много доволни.

– Наистина следобедът мина, без да го усетим – рекъл един от тях, като повдигнал завесата на шатрата. – Вечерният вятър е хладен, можем да напреднем още малко.

Другарите му били съгласни с това, вдигнали шатрите и керванът продължил по пътя си.

Яздили почти през цялата нощ, защото през деня било задушно, а през нощта – свежо и светло от звездното небе. Най-сетне стигнали до удобно място за лагеруване, разпънали шатрите и легнали да почиват. А за чужденеца търговците се погрижили като за най-скъп гостенин. Един му дал възглавница, друг – завивка, трети – роб, на кратко: бил толкова добре обслужен, сякаш си бил у дома. Когато търговците отново се надигнали, били започнали горещите часове от деня и те единодушно решили да дочакат свечеряването. След като се нахранили, отново се събрали, а най-младият търговец се обърнал към най-стария и рекъл:

– Селим Барух вчера се погрижи да прекараме приятно следобед, какво ще кажете, Ахмет, ако и вие ни разкажете нещо, било то от дългия ви живот, който сигурно е изпълнен с много приключения, било то някоя хубава приказка?

В отговор на това Ахмет помълчал малко, сякаш се колебаел какво да разкаже и най-накрая заговорил:

– Скъпи приятели, по време на нашето пътуване вие се доказахте като верни другари, Селим също заслужава моето доверие; затова искам да ви споделя нещо от живота си, което инак неохотно и не на всекиго разказвам: историята за кораба на призраците...

КРАЙ

Wilhelm Hauff
Die Geschichte vom Kalif Storch, 1826

Сканиране, разпознаване и редакция: NomaD, 2006
Издание: Вилхелм Хауф. Приказки. Издателство „Труд“, 2006

Свалено от „Моята библиотека“ [<http://purl.org/NET/mylib/text/11163>]